

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שישי כ"ח בניסן תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

כתובות - ע"ד

1. רב אחא בר יעקב סבר כרבה שהמקדש על תנאי ובעל לכו"ע אינה צריכה ממנו גט. מנין הקשו עליו?

'חליצה מוטעת כשירה' - לריש לקיש: היינו שאמרו לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה, לר' יוחנן: בכה"ג פסולה, כיון שאם אחד משניהם לא מתכוין לחלוץ החליצה פסולה, וחליצה מוטעת, היינו - שאמרו ליבם חלוץ לה על מנת שהיא תתן לו מאתים זוז, ואז אפילו אם לא נתנה חליצתה פסולה. ולכאורה טעמו של ר' יוחנן שכיון שעשה מעשה חליצה מחל על תנאו, אף בקידוש ובעל על תנאי בשעת מעשה מחל על תנאו. ותירצו: טעמו של ר' יוחנן הוא, שכלל לא חל התנאי כיון שחליצה א"א לעשותה ע"י שליח, וכל דבר שאי אפשר לעשותו ע"י שליח א"א להתנות בו. המקור: שהרי כל תנאי נלמד מתנאי בני גד ובני ראובן, וכשם שמעשה נתינת עבר הירדן אפשר לקיימו ע"י שליח כך כל מעשה שתלוי בו תנאי.

2. קידושי ביאה אי אפשר לעשותם ע"י שליח, מדוע א"כ חל בהם תנאי [כדשנינו הריני בועלך ע"מ שירצה אבא]? והקשו היות הקידושין כסף שטר וביאה זה לזה, וכשם שמועיל תנאי בקידושי כסף כן מועיל גם בקידושי ביאה.

3. אלו מימרות של עולא למדנו בענין המקדש על תנאי ובעל בסתם?

א. המקדש במלוה [שאינה מקודשת בזה] ובעל, או שקידש על תנאי ובעל בסתם, או בפחות משה פרוטה ובעל, דברי הכל [ע"י תוס'] צריכה גט כיון שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות.
ר' אמי מודה במקדש בפחות משה פרוטה ובעל, שודאי שבעל לשם קידושין כיון שכולם יודעים שא"א לקדש בפחות מש"פ, אך בשני המקרים האחרים יתכן שטועה ואינו בועל לקידושין.
ב. ... צריכה ממנו גט, והיה מעשה כזה ולא היה כח בחכמים להוציאה בלא גט.
דעה חולקת: רבי ישמעאל - 'והיא לא נתפשה אסורה', משמע נתפשה מותרת, ויש לך אחרת שאף שנבעלה ברצון מותרת לבעלה, כיון שאינה חשובה כאשתו אלא כפנויה - זו שקידושיה קידושי טעות שאפילו בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת. ואין אומרים שבעל לשם קידושין.

4. המקדש ע"מ שאין נדרים ולאחר הקידושין הלכה לחכם שיפר לה, או ע"מ שאין מומין ולאחר הקידושין הלכה לרופא שירפאנה, האם הקידושין חלו? אצל חכם והתירה, מקודשת - כיון שעוקר את הנדר מעיקרו, ונחשב שלא היה מקח טעות. אצל רופא ורפא אותה, אינה מקודשת - כיון שמרפא רק מכאן ולהבא. הגמרא מקשה שמצינו ברייתא אחרת שהלכה אצל חכם והתירה אינה מקודשת - ותירצו:

א. לרבי מאיר שאדם לא מקפיד שאשתו מתבזה בבי"ד מקודשת, אבל לדעת ר' אלעזר שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבי"ד, אף שנעקר הנדר למפרע, מ"מ לא קידשה על דעת שתלך לבי"ד ואינה מקודשת.
ב. רבא: [בדף הבא] 'אינה מקודשת' מדובר בבת ממשפחת גדולים, ואינו רוצה נדרנית ואף לגרשה אינו רוצה כיון שאינו רוצה שיאסר בקרובותיה.

5. המגרש את אשתו משום נדרים [או משום שם רע] האם יכול אח"כ להחזירה?

א. תנא קמא - לא יחזירנה - משום שני הטעמים: א. שמה כשתפר או כשיוודע שהשם רע לא היה נכון, יקלקל את גיטה, שיאמר שאם היה יודע לא היה מגרשה, וכיון שיוודע שלא יוכל להחזירה ואעפ"כ גירש לא יכול לקלקל. ב. כדי שלא יהיו בנות ישראל פרוצים בעריות או בנדרים.
ב. רבי יהודה - נדר שידעו בו רבים לא יחזיר. ואם לא ידעו בו רבים יחזיר, כיון שהטעם שלא יהיו פרוצות בנדרים ונדר בפני רבים שאין לו הפרה, הוא פרצה יותר מדאי וקנסוה.
ג. רבי מאיר - כל נדר שצריך חקירת חכם ואין הבעל יכול להפר [שאינו נדר שבינו לבינה או עינוי נפש] לא יחזיר, ואם הבעל יכול להפר, יחזיר. כיון שהטעם הוא משום קלקול וכשיכל להפר מה יוכל לקלקל.
ד. רבי אלעזר חולק על ר"מ - ואדרבה בנדר שצריך חכם לא יכול לקלקלה ולומר שהיה שולחה לחכם, כיון שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבי"ד, ומ"מ גזרו בזה שלא יחזיר משום נדר שאינו צריך חכם ויקלקל ויאמר אילו הייתי יודע שאני יכול הייתי מפר. אבל ר"מ סבר שאדם אינו מקפיד אם תתבזה אשתו בבי"ד.

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)